

ד. **חטאת ואשם** – אין שייכות בהם תערובת, שזו נקבה וזה זכר. ואפילו שעיר-חטאת של נשיא שהוא זכר, הלא אין לשעיר צמר אלא שער, ומובדל במראיתו מן האשם שהוא מין כבשים. בשאר כל הזבחים שייכות תערובת: **עולה וחטאת** – בשעיר נשיא שהוא זכר, והלא עולה יכולה לבוא מן הכבשים ומן העזים. **עולה ושלמים** – שניהם זכרים (והשלמים – גם נקבה), מן הבקר או מן הצאן בכבשים או בעזים. וכן **אשם ושלמים** – שניהם זכרים ובצאן. **אשם ופסח** גם כן יכולים להתערב, אעפ"י שהפסח בא בן שנה והאשם בן שנתים – הלא יש אשם נזיר ואשם מצורע שהם באים בני שנה. ועוד, יש בן שנה שנראה כבן שנתים, ולהפך.

ק"ז. א. תמורת בכור, האם דינה כבכור עצמו לענין אכילת גדות, אפשרות פדיון, שקילה במשקולת? ב. מדוע אין שוקלים בכור בעל מום במשקולת ובאטליז כשרוצים למכרו, והאם יש אופן שמותר הדבר? א. תמורת הבכור – כבכור; אינו נאכל לנידות לב"ש, אין לה פדיון (לחול קדושה על המעות כשפדאה. עתוס'), ואינה נשקלת בליטרא כדרך שקצבים מוכרים בשר חולין. [תמורת בכור אינה קריבה ולא ניתנת לכהן אלא נאכלת במומה לבעלים. (עפ"י תמורה כא ולעיל לז)].

ב. אין שוקלים בכור ומעשר בהמה בליטרא ואין שוקלים ומוכרים אותם באטליז, משום ביוון. ושונים משאר פסולי-המוקדשין שמותר לעשות כן, כיון שעל ידי כך דמיהם עולים, והרי בדמיהם מביאים קרבן יותר מובהר, אבל בכור בע"מ שדמיו להדיט ולא לקרבן – אין התר לזלזל בו. כתב רש"י (בד"ה ופרכינן) שהוא איסור דרבנן (וכ"ה בהל' בכורות להרמב"ן פ"ה וברא"ש שם; ספר החינוך שסג. וע' מנ"ח שצד, ו, שסא, ד; חזו"א בכורות כב, ד). והתוס' (כאן ובכורות כא: לא.) נקטו עפ"י הגמרא במק"א שהוא דין תורה (וע' קהלת יעקב תוספת דרבנן רסה שהוכיח כן מרש"י ב"ק יג. ותמורה יג:), והקשו ממשמעות הסוגיא.

ואפילו אם על ידי מכירת הבכור בליטרא יהא ריוח לקרבן אחר, כגון שנתערב קרבן אחר עם הבכור, ועומדים לרעיה ולמכירה – אין התר לזלזל בבכור לצורך זבח אחר. והסיק רב אמי שגם אם התפיס בכור לבדק הבית – אין שוקלים אותו בליטרא כדי להוסיף דמיו להקדש, הגם שהריוח בא לאותו גוף, לקדושת בדק הבית אשר בו – כלום הקנה הכהן לבדק הבית אלא מה שקנוי לו, והואיל ואצלו אין יכול לשקול בליטרא, כמו כן אין יכול להקנות להקדש עודף הדמים שירויח ע"י שקילה מדויקת בליטרא כדרך הקצבים.

דפים עה – עו

ק"ח. מהי השאלה האם מביאין קדשים לבית הפסול' אם לאו, ומהם חילוקי הדינים של האופנים השונים? נחלקו חכמים ורבי שמעון במשנתנו אודות אשם שנתערב בשלמים, האם יישחטו ויאכלו כחמור שבהם הגם שממעט בכך את זמן אכילת השלמים (ר' שמעון), או שמא כיון שממעט באכילתם יש לחוש שמא יתותרו ויבואו לידי פסול, הלכך עדיף לרעותם עד שיסתאבו, ויפדו (חכמים). ואולם כאשר אין תקנה אחרת, כגון בתערובת חתיכות בחתיכות – הכל מודים שיאכלו כחמור שבהם, כפי הזמן הקצר. [כמו כן נחלקו בפסח שנתערב בבכור או במעשר, שזה אכילתו עד חצות ואלו לשני ימים (ע' פסחים צח:)].

וכן נחלקו באופן שממעט ממנין האנשים האוכלים; כגון מעשר בהמה שנאכל כולו לכל אדם, שנתערב עם שלמים, שאם יקריבם כחומרי שלמים הריהו ממעט באפשרויות האכילה של חזה ושוך ומביא קדשים לבית הפסול (ע' בכורות ס-סא).

וכן נחלקו על מצורע מסופק; האם מביא אשמו ומתנה שאם אינו חייב יהא הקרבן קרב שלמים, אם לאו, וכדלהלן.

וכן אסרו חכמים (– ר' מאיר. להלן ז:) לתת תבלי תרומה לבשר קדשים, שנמצא ממעט מזמן אכילתם, ושמא ייאלץ לשרוף את הבשר ותבלין התרומה עמו.

והוא הדין ללקיחת תרומה בדמי שביעית; הואיל וזמן אכילת שביעית מוגבל עד שתכלה לחיה מן השדה, לדברי חכמים אין לוקחים (כדתני תנא קמיה דרב) ולרבי שמעון מותר. וכן הדין לענין בישול ירק של שביעית בשמן של תרומה. [ואם כבר נתערב השמן בירק; לדעת רב יוסף אף לחכמים מותר לבשל שהרי אין לו תקנה אחרת, שאם יסחוט השמן מדי, נמצא מפסיד פירות שביעית, ואם יסחוט מעט, סוף סוף יש בירק תערובת שמן תרומה. ולדעת רבינא יש לו תקנה בסחיטה].

ואולם כמות מועטת מותר לבשל ולאכול מיד ואין חוששים שמא ישהה ויבוא לידי פסול

(ירושלמי שביעית ח,ז; רמב"ם שמיטה ה,ד).

הוכיחו בגמרא שרבי שמעון שמתיר – מתיר אף לכתחילה. ולכן מותר לדבריו ליקח תרומה בכספי מעשר שני, הגם שמגביל בכך את אכילתה, לאכלה בין החומות וכד' (רש"י). וכן מגביל את אכילת המעשר, שלא ייאכל אלא לכהנים (תוס'). וחכמים אוסרים.

[בתחילה אמר רבה (י רבא) שרבי שמעון לא נחלק אלא כשכבר נתערב אבל לא לכתחילה, מלבד בתרומת תבלין דרבנן שמתיר לכתחילה, או לצורך תיקוני גברא כגון לטהרת המצורע. אולם משמע שלבסוף הסכים רבה שר"ש מתיר בכל אופן].

א. הלכה כחכמים (ירושלמי שביעית ח,ז; רמב"ם פסח"מ ו; נזירות י,ז ובראב"ד; שמיטה ויובל ה,ד; מעשר שני ז,יא).

ב. מבואר מתירוץ אחד בתוס' שמותר להשביח ולתקן את התרומה, גם באופן שממעט באכילה על ידי כן, כגון לחמצה סמוך לפסח, הגם שייתכן שייאלץ לבערה.

ג. נחלקו אחרונים אודות מיעוט בתחילת זמן האכילה, כגון הקרבת קרבנות הנאכלים בזמן התענית, או שוחט ספק פסח שלמים ולא יתברר מהו כי אם לערב, שבכך ממעט מזמן אכילת השלמים עד הלילה (ע' שער המלך קרבן פסח ג,ט; חכם צבי קנא; צל"ח פסחים פח; בנין שלמה נז).

דפים עו – עז

ק"ט. ספק מצורע-מוחלט – כיצד סדר הבאת קרבנותיו בטהרתו?

ספק מצורע מוחלט; לדברי רבי שמעון, מביא אשמו ולוג שמן עמו, והמקריב מתנה ואומר: אם הוא מצורע – הריזה אשמו, ואם לאו – יהא זה קרבן שלמי נדבה. ונאכל כחומרות שניהם (– שחיטה בצפון; קבלת דם ביד ובכלי (עתוס'); מתן בהונות; סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוך; ליום ולילה).

ולוג השמן – מקדישו לנדבה, באם אינו מצורע [ואף על פי שסובר רבי שמעון אין מתנדבים שמן, כאן מתנדב כדי לתקן האדם ולהתירו בקדשים]. וקומץ ממנו תחילה ומקטיר את הקומץ, כדין המתנדב שמן שהוא כמנחה. והכמות שנחסרה בקמיצה – משלימה, שהרי לוג של מצורע שחסר – פסול. ומזה מן השמן שבע פעמים